

Prop. 1 S (2023-2024) Statsbudsjettet 2024

Momsfritak og støtteordninger i politikken må være plattformnøytrale

Fagpressen har forståelse for at det var nødvendig å justere det norske mva-fritaket relatert til innhold av lyd og levende bilder – fordi internasjonale strømmetjenester og distributører utnyttet utilsiktede svakheter i fritaksordningen.

Ønsket og målet om å «fikse et hull» som det ble benevnt under en mediepolitisk debatt nylig, fikk dessverre som resultat at hele ordningen ble fjernet. Stortinget ba om en ny gjennomgang fordi man tverrpolitisk så at en total fjerning av ordningen gir konkurransevridende og negative konsekvenser for norsk redaktørstyrt journalistikk.

Fagpressen forventet derfor at det i Statsbudsjettet 2024 skulle komme en fremtidsrettet og god løsning som stimulerer til innovasjon i norske redaktørstyrte medier.

En samlet mediebransje tok utfordringen og har bidratt med hørings svar på en konstruktiv måte med løsningsforslag som vil tette de utilsiktede hullene og samtidig bidra til like konkurransevilkår mellom tek-gigantene og norske medier. Provenyet i foreslått løsning er av MBL beregnet til i overkant av 200 millioner kroner. Dette vil medføre at provenyet fra den tidligere ordningen er redusert med 400 millioner kroner fra om lag 600 millioner kroner.

Nå har departementet lagt fram et nytt forslag med forskrift som øker «lyd og bilde-kvoten» hos nettaviser til 49% med mva-fritak. Dette er en klar forbedring for dybdejournalistikken på kort sikt, men det har en konkurransevridende effekt på lengre sikt. Løsningen fremstår som unødvendig komplisert og detaljstyrende. Fagpressen har noen prinsipielle kommentarer som vi mener må innarbeides i ordningen, dersom redaktørstyrte medier skal ha muligheter for å nå fram til målgruppene sine gjennom innovasjon og videreutvikling.

Mediebrukerne i dagens samfunn har utvilsomt vennet seg til at også redaktørstyrt journalistikk er å finne på digitale flater. De har også – i særlig grad de yngre aldersgruppene – latt **de raske flatene** bli de foretrukne, også når det gjelder konsum av nyheter. Vi vet fra en rekke undersøkelser at unge mediebrukere i stor grad henter nyheter og informasjon fra sosiale plattformer. Der gjelder høy hastighet, og ofte lav redaktørinnflytelse. Dette er en utvikling som går framover i raskt tempo, med algoritme-teknologi og muligheter for profitt som sterke drivkrefter.

I Norge har vi fortsatt en ganske godt opplyst offentlig samtale, med deltakelse fra de fleste grupper i samfunnet. De redaktørstyrte mediene har inntil nylig bidratt vesentlig til «opplysningen», men de taper stadig mer for Tik-Tok, Meta-plattformer og andre pengesterke konsern som ikke har som sin viktige ambisjon å skape kritiske samfunnsborgere verken i Norge eller andre steder.

Derfor er utviklingen i den norske mediepolitikken nå og framover av avgjørende viktighet. For å opprettholde mediemangfoldet og mediebrukernes tillit til det innholdet de får i

redaktørstyrte medier, må det skapes et fundament for mediernes rammer der vises politisk vilje, visjon og handlekraft for å sikre et høyt nivå også i framtidens offentlige samtale.

De redaktørstyrte mediene omfatter både store og små, spesialiserte og brede, de som hele døgnet byr på dekning av hendelsesnyheter, og de som gir dybde i et fag eller en sektor. Og de som kjenner lokalsamfunnet og gir folk journalistikk om det som foregår i både åpne og lukkede rom.

Når mediepolitikkerne i 2023 ser seg nødt til å justere hvordan mva-fritaksordninger fungerer, må de ikke legge stein til byrden for de redaksjonene som kjemper for at det skal være interessante og viktige nyheter på alle disse områdene. Mediepolitikkerne må legge til grunn at det er disse ulike medietypene som utgjør mediemangfoldet. Derfor må det ikke lages et regime som kan legge begrensninger på 243 fag- og dybdemedier, fra å innovere og utvikle seg. Hvis disse mediegruppene får detaljerte begrensninger på hvordan benytte AI og ny teknologi i sin innovasjon, ja – da vil vi ganske opplagt og temmelig raskt ende der at vi ikke når fram til målgruppene våre. **Fagpressen vil så sterkt vi kan, understreke at både fritaks- og støtteordninger i mediepolitikken derfor må være plattformnøytrale.**

Mediebedriftenes landsforening har i sitt høringsbidrag beskrevet de samme utfordringene:

«Medierevolusjonen som siden har skjedd, først med TV og deretter med internett, innebærer at det som var de trykte avisenes demokratiske rolle kan og må løses på mange plattformer og med mange formater. At nyhetsmediene benytter seg av disse mulighetene, styrker deres demokratiske funksjon. Denne medieutviklingen var også bakgrunnen for at et samlet Storting gjorde fritaket plattformnøytralt fra 2016.»

«Et plattformnøytralt fritak er fremtidsrettet, og nøkkelen til at norske nyhetsmedier skal kunne lykkes med å nå unge brukere og ivareta mediernes samfunnsrolle for nye generasjoner. Mediene er i en tøff konkurranse med globale teknologiganter om folks tid. Det stiller store krav til innovasjon og at mediene formidler nyheter- og aktualitetsstoff på en måte som er attraktiv for brukerne.»

I Fagpressen stiller vi oss bak denne analysen.

Adm direktør i Fagpressen
Per Brikt Olsen

Nestleder i Fagpressen
Berit Nyman